

175-lecie powstania Urzędu Probierczego w Krakowie

175 anniversary of the founding of the Assay Office in Cracow

Aleksandra Górkiewicz-Malina (Dyrektor OUP w Krakowie)

Niniejszy artykuł opisuje przebieg uroczystego seminarium, zorganizowanego w dniu 23 listopada 2018 roku, z okazji 175-lecia powstania Urzędu Probierczego w Krakowie.

This article describes the course of the solemn seminar, organized on November 23, 2018, on the occasion of the 175th anniversary of the founding of the Assay Office in Cracow.

Okręgowy
Urząd
Probierczy
w Krakowie

1843–2018

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI W SENACIE RZĄDZĄCYM!!!!

„Podaje się do publicznej wiadomości, iż od dnia 1 listopada roku bieżącego poczynając, kancelarya Urzędu Probierczego postanowieniem Senatu Rządzącego z dnia 7 lipca 1843 roku ustanowionego do uznawania i poświadczania wyrobów złotych i srebrnych otwartą będzie w ulicy Grodzkiej w Domu pod L.229 codziennie od godziny 2 do 4 z południa, wyjąwszy dni niedzielne i święta uroczyste.

Stosownie więc do przepisów w tej mierze ogłoszonych tak Złotnicy jak i Jubiliery jak i strony interesowane w celu poświadczenia i wybicia na ich wyrobach próby, do namienionego wyżej Urzędu zgłaszać się mają.”

Senator Prezydujący
KOPFF
Referendarz – WOLFF

W oparciu o powyższy zapis, z dniem 1 listopada 1843 roku, rozpoczął swoją działalność Urząd Probierczy w Krakowie. W 2018 roku Urząd ten obchodził 175-lecie swojej nieprzerwanej działalności. Z tej okazji, w dniu 23 listopada 2018 roku odbyło się uroczyste seminarium, zorganizowane w siedzibie Urzędu Miasta Krakowa, w dawnym pałacu Wielopolskich, w Sali Obrad im. Stanisława Wyspiańskiego, co nadało tej uroczystości odpowiednią rangę i oprawę. Seminarium zostało zorganizowane pod patronatem jednostki nadrzędnej, Głównego Urzędu Miar.

Niewiele instytucji może się pochwalić tak długim okresem działalności, a na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż nasze 175-lecie obchodziliśmy w 2018 roku, w którym świętowano setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, a zarazem był to rok poprzedzający obchody 100-lecia Głównego Urzędu Miar w Warszawie, czyli naszej jednostki nadrzędnej.

Rys. 1. Baner

Rys. 2. p.o. Prezesa GUM Macieja Dobieszewski

Rys. 3. Sala im. Stanisława Wyspiańskiego

Z okazji tak dostojnego jubileuszu naszą uroczystość uświetnili swoją obecnością licznie zaproszeni goście, w osobach: pana Macieja Dobieszewskiego, p.o. Prezesa GUM i pana Jana Landowskiego, Dyrektora Biura Służby Miar. Władze Miasta Krakowa reprezentował I Zastępca Prezydenta, pan Jerzy Muzyka a Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii – przedstawicielka Departamentu Obrotu Towarami Wrażliwymi i Bezpieczeństwa Technicznego – pani Karina Katzer. Zaszczycili nas swoją obecnością przedstawiciele Wydziału Metali Nieżelaznych Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, z którą nasz urząd od lat bardzo konstruktywnie współpracuje, w osobach prodziekana, pana prof. Józefa Zasadzińskiego i pana dr. hab. Remigiusza Kowalika oraz panów doktorów Grzegorza Włocha i Marcina Mroczkowskiego, członków Konsultacyjnego Zespołu ds. Probiernictwa. Nie zabrakło również przedstawicieli branży jubilerskiej – klientów naszego urzędu, którzy mieli i nadal mają duży udział w kształtowaniu jego ponad półtorawiekowej historii. Byli to: pan Jacek Kurczab – Starszy Cechu Złotników, Jubilerów i Zawodów Pokrewnych oraz pan Jerzy Kurczok – Cechmistrz Śląskiego Cechu Złotników i Grawerów przy Izbie Rzemiosła w Katowicach.

Na naszej uroczystości nie mogło zabraknąć dyrektorów wszystkich okręgowych urzędów miar w Polsce, jak również całego kierownictwa bratniego Okręgowego Urzędu Probiernczego w Warszawie, z panią dyrektorem Marią Magdaleną Ulaczyk oraz wszystkich naczelników wydziałów zamiejscowych tego okręgu. Zebrane gremium uzupełnili naczelnicy wydziałów zamiejscowych naszej jednostki, wraz z oddelegowanymi pracownikami oraz kierownictwo i wszyscy aktualni i byli pracownicy Okręgowego Urzędu Probiernczego w Krakowie.

Zaproszonych gości – serdecznie, z wielką atencją – witała pani Aleksandra Górkiewicz-Malina, dyrektor OUP w Krakowie.

Po powitaniu nastąpiła część oficjalna.

W oficjalnym wystąpieniu p.o. Prezesa Głównego Urzędu Miar, pan Maciej Dobieszewski podkreślił rolę Urzędu w Krakowie, który sprawuje nadzór nad prawidłowością obrotu wyrobami z metali szlachetnych w dziewięciu województwach: małopolskim, świętokrzyskim, podkarpackim, śląskim, opolskim, wielkopolskim, lubuskim i zachodniopomorskim, poprzez badanie i oznaczanie cechami probierczymi wyrobów z metali szlachetnych oraz poprzez kontrole podmiotów prowadzących obrót takimi wyrobami. Prezes Dobieszewski podkreślił zaangażowanie pracowników, ich profesjonalizm oraz spełnianie, wymagań wynikających ze specyfiki pracy. Kolejne wystąpienia i gratulacje zawierały wiele pozytywnych ocen administracji probierczej, która – poprzez swoje działania – stanowi gwarancję jakości dla nabywcy biżuterii ze stopów metali szlachetnych.

Po części oficjalnej nastąpiła część „merytoryczna”, którą stanowiły trzy prezentacje. Pierwsza to „Kartki z kalendarium”, omawiająca najważniejsze wydarzenia i zmiany w Okręgowym Urzędzie Probiernczym w Krakowie w ciągu ostatnich 25 lat, przedstawiona przez pana Wojciecha Jarzynę, Zastępcę Naczelnika Wydziału Nadzoru w OUP w Krakowie.

Sygnalizowane w prezentacji wydarzenia i zmiany dotyczyły:

- stanu lokali oraz lokalizacji Okręgu i podległych mu jednostek. I tak – siedziba Urzędu Probiernczego w Krakowie przeniesiona została z ul. Kanoniczej (gdzie Urząd działał przez 150 lat) na ul. Rakowicką, w której funkcjonuje do dnia dzisiejszego. Przeniesiony

Rys. 4. Strona tytułowa prezentacji

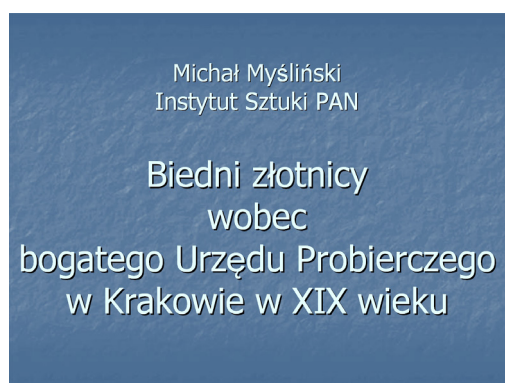
Rys. 5. Wojciech Jarzyna

- został również ówczesny Obwodowy Urząd Miar w Chorzowie – do zakupionej nowej siedziby przy ulicy Kilińskiego. Powiększyły się także powierzchnie Obwodowych Urzędów Probierniczych w Poznaniu i we Wrocławiu, które urzędują w pomieszczeniach okręgowych urzędów miar;
- zmian ustawodawczych, które w prezentowanym okresie wystąpiły dwukrotnie: wejście w życie ustawy Prawo probiercze z 1993 roku oraz ustawa Prawo probiercze z 2011 roku. Obydwie regulacje oraz wydawane na ich podstawie akty wykonawcze, wprowadziły istotne zmiany w strukturach organizacyjnych okręgowych urzędów probierniczych, w zestawie obowiązujących prób, w wizerunkach cech probierniczych itp.;
 - modernizacji stosowanych metod badawczych oraz metod oznaczania wyrobów, co spowodowało konieczność wyposażenia urzędów w nowoczesną, specjalistyczną aparaturę, taką jak np. spektrometry fluorescencji rentgenowskiej, potencjometri z auto-

matycznymi podajnikami, urządzenia do laserowego oznaczania wyrobów;

- ustalenia zasad honorowania cech probierniczych państw będących członkami UE, w związku z członkostwem RP, od 2004 roku;
- uzyskania przez Polskę w 2005 roku członkostwa w Konwencji o kontroli i cechowaniu wyrobów z metali szlachetnych, nazywanej Konwencją Wiedeńską.

W końcowej części prezentacji poinformowano, że w okresie od 1993 do 2017 roku w Wydziale Technicznym okręgu i w czterech podległych wydziałach zamiejscowych w Poznaniu, Wrocławiu, Częstochowie oraz Chorzowie zbadano i oznaczono cechami probierniczymi lub wystawiono świadectwa badania dla 38,3 mln sztuk wyrobów ze złota o masie 104,6 ton (odpowiadającej masie 17 słoni afrykańskich) oraz 61,1 mln sztuk wyrobów ze srebra o masie ponad 444 ton (odpowiadającej masie 74 słoni afrykańskich).

Rys. 6. Strona tytułowa prezentacji

Rys. 7. dr Michał Myśliński

Rys. 8. Strona tytułowa prezentacji

Rys. 9. Aleksandra Górkiewicz-Malina

Drugą prezentację przedstawił pan dr Michał Myśliński z Instytutu Sztuki PAN, omawiając zarys działania krakowskiego urzędu probierczego w XIX wieku. Swoją esej opatrzył przewartym tytułem „Biedni złotnicy wobec bogatego Urzędu Probiernego w Krakowie w XIX wieku.”

Prezentacja pokazuje, że w istocie biednymi nie byli krakowscy złotnicy, a Urząd Probierny, którego małe dochody nie pokrywały kosztów funkcjonowania. Pracownicy często nie otrzymywali wypłat, a musieli ponosić koszty zakupu opału oraz odczynników chemicznych. Sytuacja zmieniła się dopiero wtedy, gdy po 1866 roku Urząd włączono w system administracji austriackiej. Zatrudniono w nim wówczas osoby niezwiązane z krakowskim środowiskiem złotników i jubilerów, krytycznie nastawionych i głoszących pogląd, że Urząd służy głównie do generowania dochodów i utrudnia im wykonywanie pracy.

Trzecia prezentacja, opracowana przez dyrektora krakowskiego Urzędu, panią Aleksandrę Górkiewicz-Malinę, przypominała o udziale pracowników z Oddziału we Wrocławiu w badaniu tzw. skarbu średzkiego, znalezione przed 30 laty w Środzie Śląskiej.

W 2018 roku minęło 30 lat od odkrycia skarbu średzkiego, który znaleziono 24 maja 1988 roku. W związku z 30-leciem odkrycia skarbu, wyjątkowo – od 2 października do 30 grudnia 2018 roku, był on wystawiony w Muzeum Narodowym we Wrocławiu. Poza tym szczególnym, jubileuszowym okresem, przez cały rok skarb można oglądać w muzeum w Środzie Śląskiej.

Skarb został wykopany w maju 1988 roku, a dopiero w sierpniu Wojewódzki Konserwator Zabytków zwrócił się do obecnego Wydziału Zamiejscowego OUP we Wrocławiu z prośbą o zbadanie odnalezionych wyrobów. Badanie odbyło się w siedzibie Narodowego Banku Polskiego, pod nadzorem funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej, w obecności władz miasta i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Z przeprowadzonych badań sporządzona została dokumentacja, którą stanowiły:

- świadectwa badania wyrobów i elementów;
- fotografie badanych przedmiotów.

W posiadaniu Urzędu Probiernego w Krakowie są liczne artykuły prasowe z 1988 roku oraz komplet dokumentacji z badania wyrobów. Do badania wyrobów i elementów skarbu średzkiego oddelegowani zostali: Naczelnik Urzędu we Wrocławiu, pan Romuald Miękus i jego zastępca, pan Andrzej Podbielski. Jako ciekawostkę obrazującą ówczesne realia, można podać, że za ten czyn społeczny Naczelnik Romuald Miękus otrzymał:

- przydział na komplet opon do samochodu Fiat 125p;
- talon na zakup 20 litrów benzyny.

Takie to były czasy...

Po zakończeniu prezentacji, które bardzo zainteresowały uczestników seminarium, udano się do sal: Portretowej i Kupieckiej, gdzie przy symbolicznej lampce szampana i skromnym poczęstunku, w kameralnej atmosferze, kontynuowano rozmowy i wspomnienia.